

Jutlus – Lk 2:20
Jõululaupäeva jumalateenistus
Keila Miikaeli kirikus
24. detsember 2017
Urmas Viilma

“Karjased pöördusid tagasi, ülistades ja kiites Jumalat kõige eest, mis nad olid kuulnud ja näinud. Kõik oli olnud nii, nagu neile oli räägitud.” (Lk 2:20)

Isegi kui me pole ise Palestiinas viibinud, ei tohiks meil olla väga keeruline kujutada ette Joosepi ja Maarja teekonda Naatsaretist, kus nad elasid, Petlemma kuhu nad teel olid. Et seda paremini enda silme ette tuua peame püüdma unustada ära ühistranspordi, autod, tänavavalgustuse ja asfalteeritud laiad maanteed. Need tehnoloogilised avastused on kõigest maksimaalselt pooleteise sajandi vanused. Meie lugu viib meid aga kahe aastatuhande taha. Kui nüüd läheme linna kontekstist maa konteksti ning kujutame ka väljas oleva kliima pisut kuivemaks ja soojemaks, ongi pilt, mida tahame ette kujutada, selgem. Inimesed liikumas maanteedel vankrite ja koormatega ühest punktist teise kindla sihtmärgiga.

Nüüd võime kõrvutada kaks võrreldavat sündmust – ühe esimeste jõulude ajast, kui teekonna võtsid jalge alla Maarja ja Joosep ning teise, kasvõi tänasest jõululaupäevast või sellele eelnenud jõulueelsest ettevalmistussaginast. Maarja ja Joosepi pani liikvele keiser Augustuse poolt korraldatud rahvaloendus, mis sundis neid minema Naatsaretist Petlemma. Meil liiguvad inimesed jõulueelsel ajal kaubanduskeskustesse ning jõuluõhtul külla oma pereliikmetele ning paljud ei unusta ka oma esivanemaid kalmistutel, kelle haudadel küünlad süüdatakse. Kuigi ajaline vahe kahe sündmuse vahel, Augustuse rahvaloenduse ja tänase jõulupüha vahel on üle 2000 aasta, on sarnasusi palju.

Esmalt, liikumas on palju rahvast ja kõik on kuhugi teel. Jeesuse sünniaegse rahvaloenduse ajal pidid kõik minema oma päritolulinna. Täna on paljud inimesed läinud jõuluõhtu teenistusele oma kodukirikusse. Tartu ülikooli inimgeograafia doktorant Veronika Moosese uurimus eestlaste ja Eesti rahvusvähemuste liikumise kohta pühade, sh jõulude ajal kinnitab, et just eestlased lahkuvad jõulude ajal pealinnast ja liiguvad üle kogu Eesti oma kodukohta ja –kirikusse.

Teiseks, rahva liikumine ühest punktist teise jõulude ajal ei ole tööle ruttavate inimeste kindel ja mõõdetud, vahel minutipealt igapäevaselt korduv rutiinne kulgemine kindlat marsruuti jälgides kodust tööle ja tagasi. See liikumine toimub teistsuguse mustri järgi. Sellele teekonnale on iseloomulik liikumine tavapärasest erineval distantstil, mis tähendab ka oma rutiinist väljaastumist, mis omakorda muudab inimesi tähelepanelikumaks aga võibolla ka stressialtimaks. Samas on kõigi meeolelu sel teel omal kombel eriline ja pühalik.

Nii nagu olümpiamängud või laulupidu panevad rahva iga teatud aja tagant ühiselt hingama, samadel teemadel vestlema, rõõmsa ärevusega oma muljeid vahetama, siis sarnaselt toimime täna – jõuluõhtul. Igaüks meist võib ju analüüsida näiteks oma spordihuvi muutumist vastavalt sellele, kuidas kulgeb tippportlaste karjäär olümpial või teistel suurvõistlustel. Vaevalt keegi meist oleks mõne aasta eest jälginud huviga sumot, kui Kaido Höövelson Barutona sellel alal endale maailmanime poleks teinud. Samuti ei oleks vigursuusatamine meile sugugi nii südamelähedane, kui Kelly Sildaru ei hoiaks meie rahvuslippu sellel spordialal maailma tipus. Sarnaselt on ju muutunud erinevate spordialade populaarsus sõltuvalt meie meeste ja naiste olemasolust või puudumisest sporditippude seas. Üks ala on populaarne seni, kuni keegi omadest on sellel alal maailma parimate seas.

Laulu- ja tantsupidugi mõjutab suurt osa meist olema selle suure peo eel ja ajal rahvuslikum ning koorimuusika- või rahvatantsulembesem. Sellised suured sündmused vabastavad meid vaashoitusest ja avavad meie hinges ukSED, mis muidu on suletud. Kui oma mees on võitnud medali, antakse sulle sinu võidujoovastus avalikus söögikohas või tänaval andeks. Samuti võid laulupeorongkäigus marssides või seda kõrvalt seirates laulda kogu kõrist rahvuslikke laule seni, kuni hääL on kähe. Keegi ei vaata sel ajal sinu peale viltu.

Karjased, kes olid saanud ingliltelt sõnumi Petlemmas Taaveti linnas sündinud Jeesusest, jätsid oma töö ja kohustused hetkeks sinnapaika ja ruttasid ka ise Petlemma. *“Läki nüüd Petlemma, et näha saada seda, mis on sündinud, mis Issand on teatanud meile! Ja nad läksid rutates!”* (Lk 2:15-16), kirjutab Luukas meile täna kuulnud jõuluevangeeliumis.

Samal kombel nagu 2000 aasta eest ruttasid karjased Jeesuse sõime juurde oleme meiegi rutanud füüsiliselt kohale tulles või telekaamera vahendusel jõuluõhtu kirikutesse. Jõulukirik on eestlase jaoks rahvuslik massiüritus positiivses mõttes. Vähemalt pool rahvuskaaslastest toimib täna sarnaselt. Täna võime olla avalikult ristiinimesed ja seda mitte häbeneda.

Pole oluline, milline on olnud igaühe isiklik motiiv jõululapse juurde ruttamiseks: on see sisemine vajadus, on see uudishimu, on see peretraditsioon või veel midagi, igal juhul on see miski täna kõik kirikud rahvaga täitnud. Tähtis on see, et Kristuse sünnipüha paneb inimesed liikvele ja see juhtub nii ainult kristliku kultuuritausta ning identiteediga ühiskonnas. Seni, kuni mobiilpositisoneerimise andmestik võimaldab tõestada eestlaste jõuluõhtust teekonda kodukirikusse, ei saa tõsiselt võtta juttu eestlaste kiriku- või usuleigusest.

Mitte ükski muu tähtpäev meie kalendris ei mõjuta meid niivõrd kui jõulud, välja arvatud ehk valimised. Hinnanguliselt sama suur hulk rahvast kui osaleb valimistel jõuab jõulude ajal kirikusse. Kas see on palju või vähe? Valimistulemuste alusel määratakse valla-, linna- või riigijuhid järgmiseks perioodiks ning rahvas usaldab end nende juhtide valitsemise alla. Samal kombel paralleelne tõmmates on täna valituks osutunud jõululaps Jeesus, kelle mandaat pole sugugi väiksem meie demokraatlikult valitud linna-, valla-, või riigijuhtide mandaadist. Poliitika kommentaatorid armastavad ikka öelda, et “valija hääletab jalgadega”. Kuna jõulukirikusse jõuavad inimesed mitte ainult Eestis, vaid kogu gloobuse ulatuses, on väeti Jõululapse puhul tegemist inimkonna suurima usalduse pälvinud Valitsejaga, kelle mandaat on ülemaailmne. Piibli kohaselt üleuniversumiline. Jeesusega kui Jumala Pojaga võrreldavat mandaati pole ühelgi ilmalikul valitsejal!

Kui karjased kohale jõudsid, *“leidsid nad Maarja ja Joosepi ja lapsukese, kes magas sõimes”* (Lk 2:16). Meiegi, kes täna siia jõulukirikusse või telekraani ette oleme kogunenud, kohtame siin tuttavat pilti, mida oleme näinud ka varasematel aastatel. Jõuluevangeelium, mida loetakse on sama, laulud, mida laudakse on samad, ka jõuluõhtu jumalateenistuse jutlustaja, kes telekaamera eest vastu vaatab on peaaegu igal aastal sama. Kõik, mida näeme ja kuuleme sarnaneb varemnähtu ja -kuulduga. Kuigi kõik on üsna korduv, oleme me ikkagi jälle siin!

Nõnda, nagu aastakümneid koos elanud paarid vajavad ikka ja jälle teineteiselt kinnitust selle kohta, et teineteist endiselt armastatakse, nii igatseme iga-aastaselt vähemalt jõuluõhtul kuulda sedasama sõnumit ka kirikust. Siin kinnitatakse meile: *“Sest nõnda on Jumal maailma armastanud, et ta oma ainusündinud poja on andnud, et ükski, kes temasse usub, ei saaks hukka, vaid et temal oleks igavene elu”* (Jh 3:16).

Jõuluõhtul kuuleme, kuidas Jumal meile kinnitab, et Ta ei ole meid, kuulujuttude kohaselt üht maailma kirikukaugemat rahvast, ise sugugi maha jätanud, unustanud ega kellegi teise vastu

välja vahetanud. Jumal on oma armastuses ustav ja truu!

Kui karjased olid ingli kuulutatud tunnustähe ära näinud, pöördusid nad tagasi *“ülistades ja kiites Jumalat kõige eest, mis nad olid kuulnud ja näinud. Kõik oli olnud nii nagu neile oli räägitud”* (Lk 2:20).

Meiegi lahkume siit kirikust kindla teadmise ja kogemusega, et kõik on endiselt nii, nagu ühel kristlikul maal olema peab. Võime pöörduda karjaste kombel oma “karja”, oma igapäevaste tegemiste ja tööde juurde tagasi kindlustundega südames: Kui miski siin maailmas saab veel olla kindel ja muutumatu, siis on see jõulusõnum, et Jumala armastus inimeste, oma rahva vastu on sama eile täna ja igavesti!

Õnnistatud jõuluõhtut teile kõigile ja püsigem kained!

Aamen